

Preoperativa hudförberedelser

Bakgrund

Postoperativa sårinfektioner kan orsakas av bakterier från patientens hudflora.

Den normala bakteriefloran växer i form av mikrokolonier. Vid dusch med vanlig tvål slås mikrokolonierna sönder och bakterierna sprids ut jämnare över huden vilket innebär att bakteriemängden minskar något.

Om klorhexidintvål används istället för vanlig tvål minskar bakteriemängden påtagligt pga klorhexidinet baktericida effekt. Vid upprepad tvättning med klorhexidintvål förstärks effekten. Klorhexidin kräver inverkningsstid. Effekten förbättras minut för minut i upp till sex minuter.

En stor fördel med att använda klorhexidintvål före operation är att man uppnår en kvardröjande effekt som gör att bakteriemängden på huden återgår till normal nivå först efter cirka fem dagar.

Klorhexidintvål eller vanlig tvål?

Behandlande läkare avgör om det planerade ingreppet är av sådan art att klorhexidintvål ska användas. Inför operationer som innebär en särskild infektionsrisk rekommenderas upprepad helkroppstvätt med klorhexidintvål. Det gäller exempelvis vid transplantationer och implantationer av främmande kroppar såsom vid

- Transplantationskirurgi
- Neurokirurgi
- Kärlkirurgi
- Ortopedkirurgi
- thoraxkirurgi
- annan kirurgi där patientens hudflora kan utgöra risk för allvarlig infektion.

Inför övriga operationer rekommenderas dusch och schamponering med vanlig tvål och schampo.

Dusch med klorhexidintvål:

Minst två preoperativa skubbelduschar med klorhexidintvål (Hibiscrub® eller DesCutan®) utföres med minst sex timmar mellan dubbelduscharna innan operationen. Den sista dubbelduschen ska tidsmässigt ske så nära operationen som möjligt.

I de fall patienten utför preoperativ helkroppstvätt i hemmet måste skriftlig information ges. På sjukhuset ska personal instruera och hjälpa patienten för att säkerställa att tvättningen blir riktigt utförd. Plansch med instruktioner, som finns att beställa via klorhexidintvålen tillverkare, ska finnas i duschtrymmet. Informera patienten om att inte använda andra rengöringsprodukter som hårschampo, tvål, duschcrème eller hudlotion mellan eller efter helkroppstvättarna. Dessa medel kan försämra klorhexidintvålen effekt. Låt patienten få rena kläder och renbäddad säng efter dubbeldusch nummer ett samt ren skjorta, rena underkläder och operationsstrumpor efter dubbeldusch nummer två.

Dusch med vanlig tvål:

Dusch med vanlig tvål och schampo ska ske vid två tillfällen. Den sista ska tidsmässigt ske så nära operationen som möjligt. Låt patienten få rena kläder och renbäddad säng kvällen innan operation samt ren skjorta, rena underkläder och strumpor operationsdagens morgon.

Vad är en dubbeldusch?

Dubbeldusch innebär två intvålningar med klorhexidintvål vid ett duschtillfälle (se nedan).

Gör så här:

1. Duscha hela kroppen och håret.
2. Stäng av duschen och tvätta håret.
3. Tvåla in hela kroppen. Var extra noggrann runt näsan, i armhålorna, navel, ljumskar och könsorgan. Använd inte klorhexidin i hörselgången. Undvik kontakt med ögonen.
4. Skölj av kroppen och håret.
5. Stäng av duschen. Upprepa punkt 2-5.
6. Torka med ren handduk. Tag på rena kläder.

Punkt 1-6 = En dubbeldusch

Akut kirurgi

Ansvarig läkare avgör hur och i vilken omfattning helkroppstvätt ska utföras beroende av patientens tillstånd och ingreppets art. Dokumentera och rapportera till operationspersonalen hur de preoperativa hudförberedelserna har utförts.

När operationen blir uppskjuten

Om operationen senareläggs men ändå sker under det planerade operationsdygnet måste behovet av ny dubbeldusch bedömas från fall till fall. Behandlande läkare avgör. Om operationen blir uppskjuten mindre än 5 dagar ska en ny dubbeldusch utföras för att avlägsna bakteriefloran som kontaminerat huden under väntetiden. Den ska tidsmässigt ske så nära operationen som möjligt. Sängen ska renbäddas. Om operationen blir uppskjuten längre tid än fem dagar måste hela proceduren göras om med minst två dubbelduschar.

Hår

Hårstrån är inte mera bakteriebemängda än huden i övrigt. Hårstrån kan behöva tas bort för att de hindrar vidhäftning av tejp, plastfilm eller för att de kan falla ned i såret och där utgöra främmande kropp.

- Hårvarkorta vid behov med elektrisk klippmaskin med engångsblad.
- Rakning får inte förekomma, då den ökar infektionsrisken.
- Kemisk hårborttagning bör undvikas, pga risk för hudskador.